

Οικονομικά - Εταιρικά Νέα

S&P: Ανάπτυξη 2,5% φέτος με το χρέος να υποχωρεί στο 145% του ΑΕΠ

Ανθεκτική βλέπει την ελληνική οικονομία ο οίκος Standard & Poor's παρά τις δύσκολες εξωτερικές μακροοικονομικές συνθήκες, με ανάπτυξη τουλάχιστον στο 2,5% φέτος για να φθάσει στη συνέγεια κατά μέσο όρο λίγο πιο κάτω από το 3% την περίοδο 2024 – 2026. Και αυτό, χάρη στις σταθερές προοπτικές επενδύσεων και στον χωρίς σημάδια υποχώρησης τουρισμό.

Σημειώνεται ότι ο S&P διατήρησε μεν σταθερή την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας στο BB+, μία βαθμίδα πριν από το investment grade, όμως αύξησε το outlook σε θετικό από σταθερό, προοιωνίζοντας ότι θα κάνει την επόμενη κίνηση της αναβάθμισης της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας μας στις 20 Οκτωβρίου μετά τις εκλογές.

Το 2022, το ελληνικό ΑΕΠ ενισχύθηκε κατά περίπου 6% σε πραγματικούς όρους. Οι εισπράξεις από τον τουρισμό ανέκαμψαν σχεδόν σε προ πανδημίας επίπεδα, αλλά η εγχώρια ζήτηση ήταν η κύρια πηγή ανάπτυξης, καθώς η ιδιωτική κατανάλωση ενισχύθηκε (παρά την επιτάχυνση του πληθωρισμού), με βοήθεια από τη βελτιωμένη αγορά εργασίας και τις επενδύσεις που κατέγραψαν άλλη μια χρονιά διψήφιας ανάπτυξης.

Οι αρχικοί δείκτες κλίματος στέλνουν σήμα ότι η οικονομική εμπιστοσύνη το 2023 παραμένει μέχρι στιγμής σταθερή. Ο οίκος αναθεωρεί την πρόβλεψή για το πραγματικό ΑΕΠ του 2023 στο 2,5% από 1,7% ενώ οι επενδύσεις που συνδέονται με το Ταμείο Ανάκαμψης λογικά θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη, παρά τις εξασθενημένες προοπτικές των εμπορικών εταιρών.

Το μέγεθος της οικονομίας εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερο από το υψηλό πριν την κρίση χρέους, υποδηλώνοντας περιθώρια για ανάπτυξη πάνω από την τάση τα επόμενα χρόνια.

Η οικονομική δραστηριότητα αυξήθηκε κατά 5,9% σε πραγματικούς όρους το 2022, ξεπερνώντας τα προ πανδημίας επίπεδα, παρά το ενεργειακό σοκ για την Ελλάδα και τους εμπορικούς της εταίρους. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν στο 21,4% του ΑΕΠ στο τέλος του 2022, ενισχυμένες κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες από το τέλος του 2019, ενώ οι εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες κατά την τελευταία δεκαετία.

Το προφίλ χρέους της ελληνικής κυβέρνησης σε σχέση με την ωρίμανσή του και το έντοκο κόστος, παρότι παραμένει μεγάλο σε ονομαστικούς όρους, παραμένει ένα από τα πιο ελκυστικά παγκοσμίως, σύμφωνα με τον οίκο. Η υψηλή ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ (εν μέρει χάρη στη μεγάλη αύξηση του ΑΕΠ) έχει μειώσει σημαντικά τη σχέση χρέους/ΑΕΠ της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια. Το καθαρό χρέος κορυφώθηκε στο 188% του ΑΕΠ το 2020 και ο οίκος εκτιμά τώρα ότι θα υποχρήσει στο 145% του ΑΕΠ έως τα τέλη του 2023. Η Ελλάδα παρουσίασε τη μεγαλύτερη μείωση της αναλογίας χρέους/ΑΕΠ μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. το 2022. Η S&P αναμένει περαιτέρω μείωση την περίοδο 2024-2026 με βάση τη σταθερή ανάπτυξη της οικονομίας και τη βελτίωση των δημοσιονομικών επιδόσεων.

Το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης παραμένει πολύ χαμηλό στο 1,54% περίπου, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του 2022. Παρά το μεγάλο χρέος της χώρας, αυτό είναι σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο κόστος αναχρηματοδότησης για τα περισσότερα κρατικά κράτη στην κατηγορία αξιολόγησης «BB». Η μέση σταθμισμένη εναπομένουσα διάρκεια του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης ήταν 17,5 έτη στο τέλος του 2022. «Αναμένουμε ότι αυτό και οι μελλοντικές πράξεις διαχείρισης του χρέους, συμπεριλαμβανομένων των διμερών δανείων, θα συμβάλουν στην ελάφρυνση του επιτοκιακού βάρους της κυβέρνησης. Καθώς η Ελλάδα συνεχίζει να αντικαθιστά ένα αυξανόμενο μερίδιο του δημόσιου χρέους της με την έκδοση ομολόγων, το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της ως μερίδιο των κρατικών εσόδων θα μπορούσε να αυξηθεί, εκτιμά ο οίκος.

Συνέχεια...

Αναφορικά με τις δημοσιονομικές επιδόσεις της Ελλάδας, αυτές εξακολουθούν να υπερβαίνουν τις προσδοκίες του οίκου. Το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε στο 2,3% του ΑΕΠ το 2022 από 7,1% το 2021. Η υπεραπόδοση των εσόδων ήταν κεντρικό στοιχείο της βελτιωμένης θέσης, με τις προσπάθειες για βελτίωση της ψηφιοποίησης να αποδίδουν καρπούς με τη μορφή υψηλότερης φορολογικής συμμόρφωσης. Η βελτίωση ήρθε παρά το γεγονός ότι η κρατική στήριξη παρέμεινε σημαντική. Οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν κυρίως στις επιδοτήσεις ενέργειας (που ανήλθαν στο 0,5% του ΑΕΠ) αλλά περιλάμβαναν επίσης τη μείωση φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης, και την κατάργηση των εισφορών αλληλεγγύης. Όπως και αλλού, ο υψηλότερος του αναμενόμενου πληθωρισμός το 2022 ενίσχυσε σημαντικά τις επιδόσεις των κρατικών εσόδων και συνέβαλε στη διάβρωση του σημαντικού λόγου χρέους της Ελλάδας προς το ΑΕΠ.

Ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης για το 2023 στοχεύει σε πρωτογενές πλεόνασμα 0,7% του ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι ο οίκος εκτιμά ότι θα υπάρξει πλεόνασμα περίπου 1% του ΑΕΠ φέτος. Ενώ η Ελλάδα έχει μέχρι στιγμής πετύχει να μειώσει το κενό του ΦΠΑ (η διαφορά μεταξύ των εκτιμώμενων εισπράξεων ΦΠΑ και των πραγματικών εσόδων ΦΠΑ- ένα μέτρο της φορολογικής συμμόρφωσης), παραμένει πολύ πάνω από το αντίστοιχο επίπεδο των ομοειδών χωρών, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω αύξηση των εσόδων. Παρ'όλα αυτά, ο οίκος δεν αναμένει ότι η εξογίανση θα είναι τόσο γρήγορη όσο το 2022.

Οι κίνδυνοι για τις προβλέψεις:

- Η έλλειψη αποφασιστικότητας της επόμενης κυβέρνησης να εκτελέσει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και να μειώσει το δημόσιο χρέος.
- Νέες ενεργειακές ανησυχίες. Οι τιμές της ενέργειας ενδέχεται να εκτοξευθούν και πάλι, ιδίως σε περίπτωση ενός ψυχρού χειμώνα.
- Εξωτερικές ανησυχίες για τη μακροοικονομική ή χρηματοπιστωτική σταθερότητα που θα μπορούσαν να υποβαθμίσουν τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Με πρωτογενές πλεόνασμα έκλεισε το 2022

Με πρωτογενές πλεόνασμα 0,1% του ΑΕΠ έκλεισε τελικά το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2022, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Eurostat, επιβεβαιώνοντας τις προβλέψεις του οικονομικού επιτελείου και του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής.

Σημειώνεται ότι ο αρχικός στόχος ήταν πρωτογενές ελλείμμα 1,6% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση αναμένεται να αναθεωρήσει μετά από αυτή την εξέλιξη και τον στόχο για το 2023 που έχει τεθεί στο 0,7% του ΑΕΠ ή αν θα αυξηθεί ο στόχος προς το 1% του ΑΕΠ. Η εντυπωσιακή επίδοση της οικονομίας στέλνει καθαρό μήνυμα στις αγορές για την πρόοδο της χώρας και ανοίγει τον δρόμο για την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας.

Πίνακας 1: Αναφορά ελλείμματος /πλεονάσματος, επιπέδου χρέους και παροχή σχετικών στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης

Στοιχεία σε εκατομμύρια Ευρώ	ESA 2010 κωδικοί	2019	2020	2021	2022
Ισοζύγιο: Έλλειμμα (-)/ Πλεόνασμα (+)	B.9				
Γενική Κυβέρνηση	S.13	1.620	-16.045	-12.974	-4.727
Κεντρική Κυβέρνηση	S.1311	287	-16.683	-14.412	-7.222
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	S.1313	65	57	-162	-321
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	S.1314	1.268	581	1.600	2.816
Ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης					
Ονομαστικές τιμές στο τέλος κάθε έτους		331.145	341.227	353.489	356.256
Ανά κατηγορία:					
Διαθέσιμα και καταθέσεις	AF.2	6.635	6.655	6.757	7.190
Χρεόγραφα	AF.3	57.854	67.187	80.936	85.134
Βραχυπρόθεσμα	AF.31	11.752	11.122	10.811	11.089
Μακροπρόθεσμα	AF.32	46.102	56.065	70.125	74.045
Δάνεια	AF.4	266.656	267.385	265.796	263.932
Βραχυπρόθεσμα	AF.41	2.267	2.250	2.049	5.391
Μακροπρόθεσμα	AF.42	264.389	265.135	263.747	258.541
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για:					
Ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου	P.51g	4.575	5.146	6.621	7.297
Τόκους (ενοποιημένους)	D.41 (έξοδα)	5.503	4.950	4.524	5.000
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε αγοραίες τιμές	B.1*g	183.351	165.406	181.675	208.030
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+) ως % του ΑΕΠ		0,9	-9,7	-7,1	-2,3
Ακαθάριστο ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ		180,6	206,3	194,6	171,3

JP Morgan: Υφεση μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2024 βλέπουν 9 στους 10 επενδυτές

Οι επενδυτές προετοιμάζονται για ύφεση και περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων, εάν ο πληθωρισμός παραμείνει σε υψηλά επίπεδα, εκτιμά η JPMorgan.

Με βάση την έρευνά της σε επενδυτές, η Τράπεζα διαπίστωσε ότι αναμένουν πως η νομισματική και πιστωτική σύσφιξη, μαζί με τη συμπίεση των περιθωρίων κέρδους, θα ωθήσουν την οικονομία σε ύφεση. Σχεδόν το 90% των ερωτηθέντων βλέπει ύφεση μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2024.

Εν τω μεταξύ, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ συνεχίζει να αυξάνει τα επιτόκια σε μια προσπάθεια να καταπολεμήσει τον επίμονο υψηλό πληθωρισμό. Αν και ο πληθωρισμός έχει μειωθεί, παραμένει πολύ πάνω από τον στόχο της Fed, που είναι 2%.

«Δεν βλέπουμε ότι τα επίπεδα του πληθωρισμού δίνουν στη Fed την επιλογή για χαλάρωση πριν από μια ύφεση. Διατηρούμε μια προκατάληψη κινδύνου προς μια ύφεση που θα ξεκινήσει αργότερα, με υψηλότερα τερματικά ποσοστά σε όλες τις ανεπτυγμένες αγορές και μια πιο συγχρονισμένη παγκόσμια ύφεση», αναφέρει η JPMorgan.

Προς νέα αύξηση των επιτοκίων η Fed, πιθανόν και η τελευταία

Αυτό το κλίμα, σε συνδυασμό με μια σφιχτή αγορά εργασίας, δίνει στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής τους λόγους να συνεχίσουν την αύξηση των επιτοκίων. Σύμφωνα με το εργαλείο FedWatch της CME, οι αγορές αναμένουν ευρέως άλλη μια αύξηση των επιτοκίων κατά ένα τέταρτο της μονάδας στη συνεδρίαση της Fed τον επόμενο μήνα, εκτιμώντας ότι δεν θα ακολουθήσουν άλλες.

Παρόλο που η Fed μπορεί να «έχει αργήσει να έρθει στο πάρτι», η σύσφιξη θα ανταποκριθεί στις προσδοκίες, δήλωσε η JPMorgan.

«Το ανώτατο επιτόκιο της Fed είναι πιθανότατα ορατό έπειτα από 475 μονάδες βάσης σύσφιξης σε διάστημα 13 μηνών», αναφέρεται στο σημείωμα. «Τονίστηκε ο κίνδυνος "μη ομαλοποίησης" και "μη προσγείωσης", με τη χρηματοπιστωτική αναταραχή να θεωρείται μεγαλύτερος βραχυπρόθεσμος κίνδυνος από την ύφεση», τονίζει η JP Morgan.

Συνολικά, οι επενδυτές προετοιμάζονται για μεγαλύτερη πτώση ως αποτέλεσμα των δυσμενών συνθηκών στην αγορά.

«Οι διαθέσιμες μετρητών ευνοούνται έναντι των παγκόσμιων μετοχών, των εταιρικών ομολόγων υψηλής ποιότητας σε δολάρια ΗΠΑ, των εμπορευμάτων και των κρατικών ομολόγων DM που αντισταθμίζονται σε δολάρια ΗΠΑ και σχεδόν το ένα τρίτο πιστεύει ότι οι παγκόσμιες μετοχές θα είναι η κατηγορία περιουσιακών στοιχείων με τη χειρότερη απόδοση το 2023», αναφέρει το σημείωμα της JP Morgan.

Πηγή: Business Insider

Η «εκδίκηση» των ευρωπαϊκών τραπεζών - Χασούρα 1 δισ. για τους σορτάκηδες τον Απρίλιο

Οι short sellers, που στοιχημάτισαν κατά των ευρωπαϊκών τραπεζών, πρόκειται να χάσουν πολλά χρήματα τον Απρίλιο, αφού ο τομέας ανέκαμψε μετά την πτώση-σοκ της Credit Suisse, ενώ βρισκόμαστε εν αναμονή των ανακοινώσεων, με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για ισχυρά κέρδη τριμήνου.

Οι επενδυτές που «έστησαν» πτωτικές συναλλαγές πιστεύοντας ότι οι τιμές των μετοχών του κλάδου θα υποχωρήσουν περαιτέρω, έχουν χάσει περίπου 1 δισεκατομμύριο δολάρια μέχρι στιγμής αυτόν τον μήνα, σύμφωνα με την εταιρεία αναλύσεων Ortex, αφού κέρδισαν 2,7 δισεκατομμύρια δολάρια τον Μάρτιο, το μεγαλύτερο κέρδος εδώ και περισσότερο από ένα χρόνο.

Ο δείκτης μετοχών των ευρωπαϊκών τραπεζών STOXX έχει αυξηθεί έως και 18%, από τα χαμηλά επίπεδα που σημείωσε στα τέλη Μαρτίου. Η ιταλική UniCredit - μία από τις κορυφαίες shorted μετοχές σύμφωνα με την Ortex και την S&P Global Market Intelligence - έχει σημειώσει ράλι 35% από τότε, στο υψηλότερο επίπεδό της από το 2016.

«Οι αυξήσεις των επιτοκίων έχουν ενισχύσει σημαντικά τα έσοδα από τόκους και αυτό δεν πρόκειται να μειωθεί αυτή τη στιγμή. Δεν είναι ακόμη καιρός να αφήσετε τις χρηματοοικονομικές μετοχές εκτός χαρτοφυλακίου», δήλωσε ο Carlo Franchini, επικεφαλής θεσμικών πελατών της Banca Ifigest στο Μιλάνο.

Μόλις πριν από λίγες εβδομάδες, στο αποκορύφωμα της τραπεζικής αναταραχής, οι αγορές προετοιμάζονταν για μια βαθιά ύφεση, ακόμη και για το ενδεχόμενο οι κεντρικές τράπεζες να αντιστρέψουν την πορεία τους και να αρχίσουν να μειώνουν τα επιτόκια.

Απροετοίμαστοι οι σορτάκηδες

Το άγχος έχει πλέον εκτονωθεί και οι επενδυτές υπολογίζουν και πάλι σε περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων, βοηθώντας τις τραπεζικές μετοχές να ανακάμψουν, αλλά πιάνοντας απροετοίμαστους τους σορτάκηδες και όσους μείωσαν την έκθεσή τους στον κλάδο.

Σύμφωνα με την Refinitiv IBES, οι ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις αναμένεται να παρουσιάσουν το πρώτο τρίμηνο αύξηση κερδών κατά 31%, με την ετήσια αύξηση να προβλέπεται στο 19,5%.

Ωστόσο, έρευνα της Bank of America έδειξε ότι οι διαχειριστές κεφαλαίων μείωσαν την έκθεση στις τράπεζες τον Απρίλιο στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Μάιο του 2020, καθώς συσσωρεύονται σε πιο ανθεκτικούς στην ύφεση αμυντικούς τομείς.

Η Ortex εκτιμά ότι το βραχυπρόθεσμο ενδιαφέρον για τις ευρωπαϊκές τράπεζες προσεγγίζει το 1% της ελεύθερης κυκλοφορίας των μετοχών, που αποτελεί υψηλό 11 μηνών. Μεταξύ των 15 τραπεζών με υψηλό shorting, τόσο στην κατάταξη της Ortex όσο και στην κατάταξη της S&P, είναι οι BNP, Santander και ABN, οι οποίες έχουν μειώσει περισσότερο από το μισό τις απώλειές τους από τις αρχές Μαρτίου. Ωστόσο, η Svenska Handelsbanken, μια άλλη τράπεζα με υψηλό shorting, παραμένει 12% χαμηλότερα.

Ένας τομέας ανησυχίας είναι η έκθεση σε εμπορικά ακίνητα και οι επενδυτές είναι σε εγρήγορση για κάθε «κακό» σημάδι, ενώ οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα υποβάλουν τα αποτελέσματά τους την επόμενη εβδομάδα.

Πηγή: Reuters

Ρέι Ντάλιο: Στα πρόθυρα μιας περιόδου μεγάλης αναταραχής [Γραφήματα]

Σε μια ανάρτηση στο LinkedIn, ο μεγαλοεπενδυτής και ιδρυτής της Bridgewater, Ρέι Ντάλιο, προειδοποιεί ότι βρισκόμαστε στα πρόθυρα μιας περιόδου μεγάλης αναταραχής.

Εστιάζει στον «μεγάλο κύκλο» και αναφέρει σε ποιο ακριβώς σημείο βρίσκεται η ανθρωπότητα αυτή την στιγμή.

Οι 5 μεγάλες δυνάμεις

Ο Ντάλιο αναφέρεται αρχικά στις πέντε μεγάλες δυνάμεις που έχουν οδηγήσει και οδηγούν σχεδόν τα πάντα:

- 1) την πίστωση/χρέος/ αγορά/ οικονομία,
- 2) τον εσωτερικό κύκλο ειρήνης/σύγκρουσης που διαμορφώνει την εσωτερική τάξη,
- 3) τον εξωτερικό κύκλο ειρήνης/σύγκρουσης που διαμορφώνει τη διεθνή τάξη,
- 4) τις πράξεις της φύσης (π.χ. ξηρασίες, πλημμύρες, πανδημίες) και
- 5) την ανθρώπινη εφευρετικότητα/τεχνολογία.

Οι 5 δυνάμεις αλληλεπιδρούν μεταξύ τους για να οδηγήσουν σχεδόν τα πάντα σε αυτό που ονομάζει «Μεγάλο Κύκλο».

Παρατηρώντας διεξοδικά αυτούς τους πέντε παράγοντες, σε συνδυασμό με τη μελέτη της ιστορίας, οδηγήθηκε στην πεποίθηση ότι βρισκόμαστε στην πορεία προς μια περίοδο μεγάλης αναταραχής που περιλαμβάνει οικονομικές αναταράξεις και μεγάλες συγκρούσεις εντός και μεταξύ των χωρών.

Περίληψη του μεγάλου κύκλου

Τα τελευταία χρόνια, μια σειρά από τις μεγάλες δυνάμεις συμβαίνουν σε μεγέθη που δεν είχαν εμφανιστεί στο πρόσφατο παρελθόν, αλλά που υπήρχαν σε αυτά τα μεγέθη κατά την περίοδο 1930-45. Μελετώντας τις αυξήσεις και τις πτώσεις των αποθεματικών νομισμάτων και χωρών τα τελευταία 500 χρόνια, καθώς και τις ανόδους και παρακμές των δυνασθειών της Κίνας τα τελευταία 2.000 χρόνια, ο Ντάλιο παρατήρησε ότι τα ίδια πράγματα συμβαίνουν ξανά και ξανά για τους ίδιους σχεδόν λόγους.

Με βάση τις διαπιστώσεις του Ντάλιο (τις παρουσιάζει ο Ο.Τ.), η ύπαρχουσα παγκόσμια τάξη βρίσκεται στο χείλος τριών έως πέντε επόδων σεισμικών μετατοπίσεων που εάν συμβούν, θα διαταράξουν τις εγχώριες και παγκόσμιες ισορροπίες με τρόπους που δεν έχουμε δει ποτέ στη ζωή μας, αλλά έχουν συμβεί πολλές φορές στο παρελθόν στην ιστορία.

Οι πέντε καταστάσεις που προσομοιάζουν με τις μεγάλες δυνάμεις, οι οποίες έχουν ενταθεί για να φτάσουν σε επίπεδα που συνάδουν με τις προηγούμενες μεγάλες αλλαγές στην παγκόσμια τάξη και οδηγούν σχεδόν τα πάντα είναι:

α) Η δημιουργία τεράστιων ποσών χρέους που αγοράζονται από τις κεντρικές τράπεζες μέσω της εκτύπωσης χρημάτων και της αγοράς του χρέους (δηλαδή της δημιουργίας εσόδων από χρέος) – με άλλα λόγια, η κυβέρνηση χρηματοδοτείται σε μεγάλο βαθμό τόσο δανείζοντας πολλά όσο και τυπώνοντας πολλά χρήματα.

β) Μεγάλες συγκρούσεις εντός χωρών (τόρα η πιο σημαντική διαδραματίζεται στις ΗΠΑ) που προκλήθηκαν από τα μεγαλύτερα κενά πλούτου και αξιών στη ζωή μας, που οδηγούν στην εμφάνιση λαϊκιστών της αριστεράς και της δεξιάς που μάχονται μεταξύ τους.

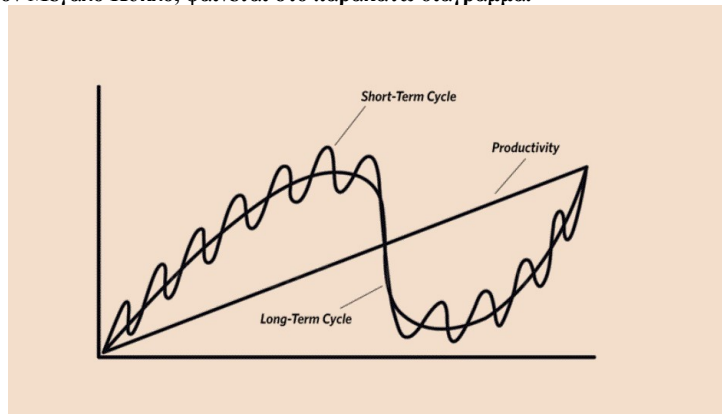
γ) Μεγάλες συγκρούσεις μεταξύ χωρών που προκύπτουν από την άνοδο χωρών (τόρα στο προσκήνιο είναι η Κίνα) που γίνονται αρκετά ισχυρές ώστε να είναι σε θέση να αμφισβητήσουν τις υπάρχουσες παγκόσμιες δυνάμεις (κυρίως τις ΗΠΑ) και την παγκόσμια τάξη (κυρίως την αμερικανική παγκόσμια τάξη).

δ) Πράξεις της φύσης (ξηρασία, πλημμύρες και πανδημίες)—δηλαδή κλιματική αλλαγή.

ε) Τεχνολογικές αλλαγές—π.χ., η Πρώτη και η Δεύτερη Βιομηχανική Επανάσταση, η πληροφορική και το διαδίκτυο, η τεχνητή νοημοσύνη.

Κάθε δύναμη, και το πιο σημαντικό, ο συνδυασμός τους, εμφανίζεται τώρα με το μεγαλύτερο μέγεθος από την περίοδο 1930-45 και μάλιστα σε επίπεδα παρόμοια με αυτά που υπήρχαν λίγο πριν από προηγούμενες καταστροφές και «σεισμικές μετατοπίσεις» στις εγχώριες και παγκόσμιες τάξεις.

Το που βρισκόμαστε τώρα στον Μεγάλο Κύκλο, φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Η ανοδική κεκλιμένη γραμμή αντιπροσωπεύει τις εξελικτικές προόδους στη γνώση και τις τεχνολογίες. Λόγω αυτών των προόδων, η παραγωγικότητα και το βιοτικό επίπεδο έχουν βελτιωθεί πολύ με την πάροδο του χρόνου. Αυτό φαίνεται στα περισσότερα στατιστικά στοιχεία, όπως το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα, το προσδόκιμο ζωής και τα επίπεδα διατροφής και υγειονομικής περίθαλψης. Όσο για αυτό που συμβαίνει τώρα, είναι προφανές σύμφωνα με τον Ντάλιο, ότι ο κόσμος βρίσκεται στο χείλος μιας από τις μεγαλύτερες αλλαγές που έγιναν ποτέ, κυρίως λόγω της προόδου στην τεχνητή νοημοσύνη. Τέτοιες αλλαγές πάντα είχαν και σίγουρα θα έχουν μεγάλες συνέπειες που είναι πολύ δύσκολο να προβλεφθούν με ακρίβεια. Εάν διαχειρίζονται σωστά, μπορούν να αποφέρουν μεγάλες προόδους στην παραγωγικότητα, και εάν δεν διαχειρίζονται σωστά, μπορούν να αυξήσουν τις αναταράξεις.

Συνέχεια...

Οι δύο κυριαρχούντες γραμμές στο γράφημα που κινούνται γύρω από τη γραμμή της εξελικτικής ανοδικής τάσης αντιπροσωπεύουν τους δύο πιο σημαντικούς κύκλους. Η γραμμή wavier αντιπροσωπεύει τον βραχυπρόθεσμο κύκλο χρέους που στο παρελθόν διήρκεσε περίπου επτά χρόνια κατά μέσο όρο και η μεγαλύτερη αντιπροσωπεύει τον κύκλο μακροπρόθεσμου χρέους που έχει διαρκέσει περίπου 75 χρόνια κατά μέσο όρο. Αυτές οι οικονομικές αλλαγές στο παρελθόν συνοδεύτηκαν από πολιτικές αλλαγές στο εσωτερικό των χωρών και γεωπολιτικές αλλαγές μεταξύ των κρατών.

Σε όλη την ιστορία, οι βραχυπρόθεσμοι κύκλοι έχουν συσσωρευτεί σε μεγάλους μακροπρόθεσμους κύκλους στους οποίους: 1) τα χρεωστικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις αυξήθηκαν σε ποσά που δεν ήταν βιώσιμα, γεγονός που απαιτούσε μεγάλες οικονομικές αναδιαρθρώσεις, 2) ο πλούτος, οι αξίες και τα πολιτικά κενά ανέβηκαν σε επίπεδα που δεν ήταν βιώσιμα, γεγονός που ανέναντι τις εσωτερικές πολιτικές τάξεις, και 3) οι παρακμές των παλαιότερων ισχυρών χωρών και οι τάξεις τους σε σχέση με νεότερες ισχυρές χώρες λαμβάνουν χώρα την ίδια περίοδο. Μαζί, αυτές οι τρεις δυνάμεις οδήγησαν σε μεγάλες οικονομικές, πολιτικές και γεωπολιτικές σεισμικές αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η τελευταία μεγάλη αλλαγή στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων έγινε την περίοδο της ύφεσης και του πολέμου, μεταξύ 1930 και 1945.

Από το 1945 και μετά υπήρξαν 12 και μισοί κύκλοι πίστωσης/χρέους/αγοράς/οικονομίας και συναφείς πολιτικές κυκλικές διακυμάνσεις. Βρισκόμαστε πλέον στα μισά του 13ου κύκλου βραχυπρόθεσμου χρέους. Αυτό συμβαίνει όταν η αυστηροποίηση για την καταπολέμηση του πληθωρισμού προκαλεί ρωγμές στις χρηματοπιστωτικές αγορές και λίγο πριν πραγματοποιηθεί η οικονομική συρρίκνωση μέρους του κύκλου.

Εξετάζοντας τον μακροπρόθεσμο κύκλο του χρέους, τα επίπεδα χρέους και παθητικού έχουν γίνει μη βιώσιμα λόγω κακής οικονομικής διαχείρισης, και τα χρέη προβλέπεται να αυξηθούν τόσο πολύ που θα πρέπει να αγοραστούν από τις κεντρικές τράπεζες (οι οποίες οι ίδιες είναι κοντά στο να έχουν αρνητικό καθαρό αξίας λόγω των μεγάλων αποβλαίων που έχουν από τα χρέη που έχουν ήδη αγοράσει).

Δεδομένων αυτών των συνθηκών, φαίνεται ότι τα επιτόκια που είναι αρκετά υψηλά για να καταπολεμήσουν τον πληθωρισμό και να παρέχουν στους δανειστές-πιστωτές επαρκείς πραγματικές αποδόσεις θα είναι αφόρητα υψηλά για τους δανειολήπτες-οφειλέτες. Αυτό σημαίνει ότι το σύστημα είναι κοντά στο σημείο όπου θα χρειαστούν μεγάλες αναδιαρθρώσεις. Φυσικά, ποιοι οφειλέτες και πιστωτές επηρεάζονται θα διαφέρουν.

Όσον αφορά τις εσωτερικές πολιτικές συνθήκες, υπάρχει αυξανόμενος λαϊκιστικός εξτρεμισμός στις περισσότερες χώρες (κυρίως στις ΗΠΑ). Αυτό, όπως συνέβη και στο παρελθόν, οφείλεται σε μεγάλα κενά στον πλούτο και τις αξίες που οδηγούν ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού που ψηφίζει να θέλει πολιτικούς ηγέτες που θα παλέψουν και θα κερδίσουν για αυτούς και να απορρίψουν αυτούς που θα συμβιβαστούν.

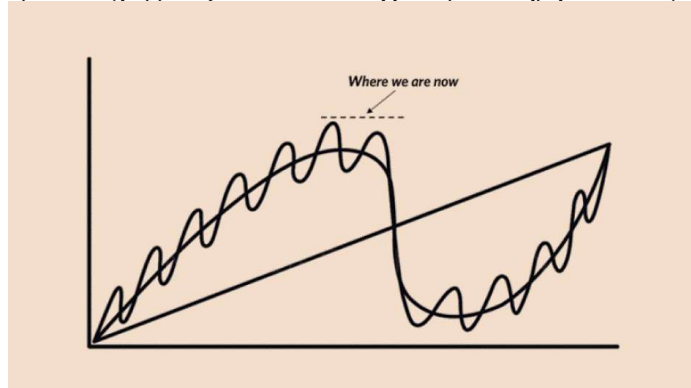
Κάθε μία από αυτές τις δυνάμεις είναι μέρος του συστήματος. Για παράδειγμα, η αύξηση του ανώτατου ορίου χρέους δεν θα πάει τόσο ομαλά όσο περιμένουν οι περισσότεροι και πιθανότατα θα αποτελέσει ένα μεγάλο προεκλογικό ζήτημα που θα διχάσει τη χώρα επειδή και οι δύο πλευρές θα είναι λιγότερο πρόθυμες να συμβιβαστούν. Επίσης, σε αυτό το εκλογικό έτος, η επιθετικότητα με την Κίνα θα ενταθεί, επειδή οι περισσότεροι είναι κατά της ασιατικής υπερδύναμης, επομένως όσοι είναι υποψήφιοι θα θέλουν να ξεπεράσουν ο ένας τον άλλον στην ρητορική εναντίον της Κίνας.

Όσον αφορά τις πράξεις της φύσης, είναι πιο πιθανό να είναι δαπανηρές και επιζήμιες τα επόμενα πέντε έως δέκα χρόνια, καθώς εντείνονται οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Έτσι, τέσσερις από αυτές τις πέντε μεγάλες δυνάμεις (δηλαδή, η οικονομική, η εσωτερική σύγκρουση, η εξωτερική σύγκρουση και οι πράξεις της φύσης) φαίνεται πιο πιθανό να διαταράξουν την παγκόσμια τάξη. Το έμπτο – η ανθρώπινη εφευρετικότητα/τεχνολογία – είναι πιθανό να προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση, αν και είναι δύσκολο να πούμε ακόμα με ποιους τρόπους.

Όταν αυτές οι δυνάμεις συγκεντρώνονται στα μεγέθη που βλέπουμε τώρα, η ιστορία έχει δείξει ότι είναι πιθανό να βιώσουμε «σεισμικές αλλαγές» στο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Παρακάτω, ο Ντάλιο μας δείχνει μέσω διαγράμματος που πιστεύει ότι βρισκόμαστε σήμερα στον Μεγάλο Κύκλο:

«Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υπάρχουσα παγκόσμια τάξη πραγμάτων αλλάζει γρήγορα και οι άνθρωποι που ζουν με την υπόθεση ότι τα πράγματα θα συνεχίσουν να λειτουργούν με τον τρόπο που έχουν συνηθίσει θα σοκαριστούν και θα πληγωθούν από τις αλλαγές που θα έρθουν», τονίζει χαρακτηριστικά ο Ντάλιο.

Συνοψίζοντας, ο κόσμος σίγουρα αλλάζει και σίγουρα θα αλλάξει δραματικά και δεύτερον, το πόσο καλά θα πάει θα εξαρτηθεί από το πόσο καλά θα διαχειρίζονται οι αλλαγές. Εάν οι άνθρωποι που έχουν στα χέρια τους τους μοχλούς της εξουσίας επικεντρωθούν στη συνεργασία για να κάνουν ό,τι είναι καλύτερο για το σύνολο και να μοιράσουν καλά την πίτα, τότε και μόνο τότε θα υπάρχει πιθανότητα οι αλλαγές και οι επιπτώσεις παγκόσμια να μην είναι δραματικές.